

Handläggare
Tove Liljas
UtredningsenhetenDiarienummer
15KS/311

Kommunstyrelsen

Svar på motion (MP) om att minska Värmdö kommuns ekologiska fotavtryck

Förslag till beslut

1. Motionens första yrkande avslås.
2. Motionens andra yrkande avslås.
3. Motionens tredje yrkande anses vara besvarat.
4. Motionens fjärde yrkande avslås.

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige

Sammanfattning

Malin Åberg Aas m.fl. (MP) har i en motion lämnat fyra yrkanden för att minska Värmdö kommuns ekologiska fotspår.

Motionens första yrkande vill besluta om att utreda hur en klimatkompensationsfond kan skapas för att minska klimatpåverkan inom kommunens verksamheter. Implementering av ett internt klimatkompensationssystem bedöms vara resurskrävande med svårigheter att säkerställa utsläppsminskningar i motsvarande grad som de utsläpp kommunen vill kompensera för. Med hänvisning till detta och till politiskt tagna strategier på klimatområdet, samt till pågående arbete inom ramen för bland annat nya miljömål, föreslås att yrkandet avslås.

Det andra yrkandet vill att fullmäktige slår fast det nationella målet om en fossilfri fordonsflotta till 2030 och tar fram en handlingsplan för att nå målet som även inkluderar kommunala transporter som inte sker i egna fordon. Med hänvisning till beskrivning av gällande styrdokument och pågående arbete i bedömning av första yrkandet, föreslås att yrkandet avslås.

Det tredje yrkandet vill att fullmäktige slår fast det nationella målet om minst 50 procent matavfallsinsamling till 2018. Mängden insamlat matavfall i Värmdö kommun har ökat markant de senaste åren och arbete pågår för att fler ska ansluta sig till insamlingen. Med hänvisning till detta och att tekniska nämnden antagit en rapport med åtgärder för att uppnå det nationella målet om minst 50 procent matavfallsinsamling till 2018 föreslås att yrkandet anses besvarat.

Det fjärde yrkandet vill att fullmäktige slår fast en målsättning om att minst 50 procent av den mat som serveras i kommunens verksamheter ska vara ekologisk och vegetarisk. Många verksamheter inom kommunen arbetar redan idag aktivt med att öka andelen vegetariska måltider och andelen ekologiska livsmedelsinköp. Med hänvisning till detta och att det i beslutade riktlinjer framgår att det är resultatenheterans uppgift att i dialog med kunder och

Diarienummer
15KS/311

brukare, och i enlighet med gällande policys, utforma sin verksamhet och kost, förslås att yrkandet avslås.

Bakgrund

Malin Åberg Aas, Hanna Thorell, Filip Joelsson, Siv Strömbäck (MP) har i en motion yrkat att:

1. Kommunfullmäktige beslutar att utreda hur en klimatkompensationsfond kan skapas för att minska klimatpåverkan inom kommunens verksamheter.
2. Fullmäktige slår fast det nationella målet om en fossilfri fordonsflotta till 2030 och tar fram en handlingsplan för att nå målet som även inkluderar kommunala transporter som inte sker i egna fordon.
3. Fullmäktige slår fast det nationella målet om minst 50 % matavfallsinsamling till 2018.
4. Fullmäktige slår fast en målsättning om att minst 50 % av den mat som serveras i kommunens verksamheter ska vara ekologisk och vegetarisk.

Ärendebeskrivning

Värmdö kommun har flertalet gällande styrdokument av betydelse för motionens yrkande.

Kommunens energi- och klimatpolicy från 2010 (reviderad 2014) syftar till att effektivisera energianvändningen och minska påverkan på klimatet. Policyn innefattar klimatmål, transportmål och energimål samt en strategi hur målen ska nås. Bland annat ska kommunen senast 2030 vara en fossilbränslefri kommun och andel resande med cykel och kollektivtrafik ska till dess ha ökat med 50 procent jämfört med nivån år 2000. Utvalda mål från energi- och klimatpolicyn följs upp i det årliga miljöbokslutet.

Kommunens inköp och leasing av fordon styrs i dagsläget av den bilpolicy som antogs av fullmäktige 2006. Dokumentet har dock nyligen varit föremål för revidering och ett förslag till ny så kallad rese- och transportpolicy återremitterades av kommunstyrelsen i juni 2016¹ med beslut om att justera kriterier vid inköp och leasing av bilar och bilresor genom att: 1) Göra en tydligare miljöprioritering i bilvalen - förutom att vara miljöbil - (typ 1: el, 2: laddhybrid, 3: gas, 4: övriga bränslen om nödvändig). Förslag till rese- och transportpolicy ska antas av fullmäktige och föreslås bland annat ersätta den gällande bilpolicyn. Förslaget till ny policy reglerar bland annat vilka miljökrav som ska ställas på de fordon som leasas, köps eller hyrs etcetera för att användas inom kommunens verksamheter. Dessutom omfattas transporter i form av taxiresor som kommunen handlar upp.

I juni 2016 antog fullmäktige sex lokala miljömål. Målen är utformade efter de nationella miljö kvalitetsmålen och beskriver Värmdös vision och prioriterade områden inom miljöarbetet fram till år 2030. Målet *Begränsad klimatpåverkan* beskriver kommunens målsättning kring minskad klimatpåverkan:

Utsläppen av växthusgaser ska minska så att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Miljöanpassade trafiksystem ska byggas ut och kollektivtrafiken

---

¹ KS 2016-06-09 § 134

Diarienummer
15KS/311

främjas genom att den görs attraktiv och tillgänglig. Nyttjandet av förnyelsebara energikällor ska främjas och teknik som leder till större effektivitet och lägre energiförbrukning ska nyttjas. Värmdö ska underlätta för kommuninvånarna att göra miljösmarta val och kommunens egen konsumtion ska kännetecknas av hållbarhet.

Det fortsatta arbetet med miljömålen inbegriper att ta fram indikatorer samt att ta fram en åtgärdsplan för att nå målen.

Riktlinjer för internt miljöarbete antogs av kommunstyrelsen år 2013. Riktlinjerna beskriver hur kommunen från ett hållbarhetsperspektiv ska bedriva sitt interna miljöarbete kopplat till upphandling, energieffektivisering, livsmedelsinköp, avfallshantering, transporter och skadliga ämnen. Som framgår av riktlinjerna ska det interna miljöarbetet följa den ordinarie linjeorganisationens ansvarsförhållanden. I riktlinjerna framhålls bland annat att måltider som serveras i kommunala verksamheter i möjligaste mån vara ekologiska och kommunen ska sträva efter en ökad andel vegetariska livsmedel. Riktlinjerna sätter grundkraven för varje verksamhets sopsortering.

I enlighet med riktlinjer för internt miljöarbete samt kommunens kostpolicy (2010)² ska verksamheter som serverar måltider vid inköp ta hänsyn till produktionsvillkor, minskade transporter, förbättrad avfallshantering och minskad energianvändning. I kostpolicyn anges det vidare att inflytande och delaktighet är viktigt. Bland annat ska alla verksamheter utarbeta rutiner som ger möjlighet för kunder och brukare att påverka kostutbudet.

Intern klimatkompensation

Klimatkompensation innebär i korthet att en verksamhet kompenserar för sina egna utsläpp genom att köpa klimatåtgärder utanför den egna verksamhets gränser. De utsläpp som kompenseras för är i regel de som är svåra eller inte möjliga att få bort i den egna verksamheten. Sveriges kommuner och landstings jurister har gjort tolkningen att klimatkompensation utanför den egna kommungränsen inte är förenlig med kommunallagen och rekommenderar därför interna kompensationssystem för kommuner och landsting som vill klimatkompensera.

Med intern klimatkompensation kompenseras för en organisations utsläpp genom åtgärder i den egna organisationen. En avgift kopplas till utsläpp av till exempel koldioxid och pengarna avsätts i en intern fond. Ur fonden finansieras sedan utsläppsreducerande projekt och åtgärder inom den egna organisationen. Flera av landets kommuner har interna system för klimatkompensation, dock har bara ett fåtal haft intern klimatkompensation över längre tid. Göteborg stad och Växjö kommun införde båda intern klimatkompensation 2009 och tillhör de kommuner som haft ett sådant system längst.

Ett intern klimatkompensationssystem utformas efter kommunens behov och utformningen ser därmed olika ut i olika kommuner. Vanligt förekommande är dock att det är drivmedel och/eller resor som är kostnadsbelagda och att förvaltningarna/verksamheterna betalar för sina utsläpp till en gemensam fond. Det förekommer även att förvaltningarna tilldelas en koldioxidbudget. Kommunernas verksamheter och/eller förvaltningar kan sedan söka pengar ur fonden för olika typer av klimatåtgärder. De klimatåtgärder som tilldelas medel från kontot ska leda till minskade utsläpp och de projekt som beräknas ge störst utsläppsminskning

---

² Kommunens kostpolicy är föremål för revidering.

Diarienummer
15KS/311

premieras. I Göteborg har medel från fonden bland annat gått till att köpa in elcyklar, sätta upp laddstolpar, videokonferensutrustning, dela ut kollektivtrafikkort och att delfinansiera nya tjänster. I Växjö har medlen bland annat gått till beteendepåverkande projekt med kriterierna klimatnytta. Det förekommer att medel ur fonden använts för implementering av till exempel handlingsplaner för hållbart resande.

Intern klimatkompensation ska ge ekonomiska incitament att minska den egna förvaltningens/verksamhetens klimatpåverkan. Flera av de kommuner och landsting som arbetar med intern klimatkompensation vittnar om att arbetet lett till utsläppsminskningar, ökad medvetenhet om utsläpp samt beteendeförändringar. Arbetet bedöms också ge sideeffekter som har positiv inverkan på miljöarbetet i stort då systemet blir en källa för kunskapsspridning och att miljöfrågan tas upp på agendan.

Kritik mot intern klimatkompensation handlar främst om svårigheten att bedöma klimatnyttan. Avgiften i förhållande till utsläpp är i många fall schablonartade och beräkning av effekten av klimatåtgärder är svår. Vidare kan systemet anses bidra till att incitament att minska utsläpp tappas då utsläppsgenererande aktiviteter i sig bidrar till goda investeringar.

Matavfallsinsamling

Kommunens avfallsplan som antogs av kommunfullmäktige i juni 2014 beskriver målsättningar för hantering av avfall i kommunen. Enligt gällande avfallstrappa ska avfallsmängden i första hand minimeras och i sista hand deponeras. I syfte att uppnå målet om ökad återvinning av avfall ska bland annat insamlingen av matavfall till biologisk behandling öka. Insamling av matavfall ska ske från hushåll, restauranger, storkök och butiker.

Insamlingen av matavfall i Värmdö startade 2012. I Värmdö finns det för närvarande möjlighet till matavfallsinsamling på fastlandet. I skärgården har kommunen valt att ge en kompostrabatt för att öka fastighetsägarnas vilja till att kompostera sitt matavfall.

Insamlingen av matavfall har ökat markant de senaste åren, från 280 ton 2013 till 723 ton 2015. Vid årsskiftet 2014/2015 var cirka 2 800 av hushållen i Värmdö anslutna till kommunens matavfallsinsamling. I november 2016 var siffran 7 043. Cirka 76 procent av förskolor och skolor på fastlandet var anslutna till matavfallsinsamlingen i november 2016.

Under 2016 har kampanjen ”Sortera matresten” genomförts tillsammans med Stockholms läns kommuner. Information om matavfallssortering har gått ut till alla hushåll på Värmdös fastland. Målet är att fler ska börja sortera ut sina matrester.

Målarbete för matavfallsinsamling i Värmdö

I juni 2015 gav tekniska nämnden förvaltningen i uppdrag att utreda och senast i oktober 2015 återkomma med förslag på hur målet om 50 procent matavfallsinsamling kan nås 2018.

Uppdraget rapporterades för tekniska nämnden i oktober 2015³ med rapporten *Målarbete med matavfallshantering*.

Rapporten innefattar förslag på insatser för att öka antalet abonnenter med matavfall och insamlad mängd avfall. I rapporten redovisas även exempel på indikatorer och mätvärden. Bland annat förslås en analys av möjligheten att påbörja insamling av matavfall i skärgården samt att arbeta med kvaliteten på insamlade fraktioner till exempel genom plockanalyser och

---

³ TN 2015-10-20 § 83

Diarienummer
15KS/311

informationsinsatser till redan ansluta abonnenter. VA- och renhållningsenheten bedömer att beskrivna insatser innebär ökande kostnader för avfallshanteringen.

Ekologisk och vegetarisk mat i kommunens verksamheter

I syfte att uppnå inriktningsmålet En hållbar kommun mäts bland annat andelen ekologiska livsmedel av kommunens inköp. De senaste åren har andelen ekologiska livsmedel i den kommunala verksamheten ökat stadigt. År 2013 var andelen 15 procent och 2015 var andelen 23 procent.

I många av kommunens verksamheter pågår ett arbete för hållbar utveckling. Kostenheten och köksnätverket i kommunen arbetar på olika sätt aktivt med att öka medvetenheten om ekologiska och vegetariska livsmedel och hur inköpen och tillagningen kan anpassas utifrån kommunens mål om ökad andel ekologiska inköp. Skolköken inom kostenheten⁴ har en helvegetarisk dag i veckan och övriga dagar serveras ett vegetariskt alternativ.

Bedömning

Att införa och förvalta ett kommuninternt klimatkompensationssystem bedöms som mycket resurskrävande. Utöver samordning krävs system och rutiner för rapportering och sammanställning av intäkter från de interna miljöavgifterna samt resurser för bedömning och uppföljning av de projekt som tilldelas medel från fonden. Sannolikheten att det uppstår svårigheter med att beräkna den exakta klimatnyttan för en åtgärd bedöms vara stor, och följaktligen bedöms det bli svårt att säkerställa att ett internt klimatkompensationssystem faktiskt leder till en utsläppsminskning i samma grad som de utsläpp kommunen vill kompensera för. Det merarbete som ett införande av detta system innebär bör vägas mot nyttan som kan skapas. Vidare har Värmdö kommun ambitiösa miljömål i gällande styrdokument som syftar till minskad klimatpåverkan. Energi- och klimatpolicyn har förslag till strategier för att nå klimat-, energi-, och transportmålen och arbete pågår med att ta fram en åtgärdsplan för att uppnå det lokala miljömålet *begränsad klimatpåverkan*. Arbetet med framtagning av en rese- och transportpolicy bedöms även på sikt kunna leda till utsläppsminskningar. Med hänvisning till ovanstående föreslås motionens första yrkande avslås.

Med hänvisning till beskrivning av gällande styrdokument och pågående arbete i bedömning av första yrkandet, föreslås att yrkandet avslås.

Mängden insamlat matavfall till biologisk behandling har ökat markant över de senaste åren och insatser genomförs även för att fler invånare på fastlandet ska ansluta sig till matavfallsinsamlingen. Tekniska nämnden antog i oktober 2015 en rapport om nödvändiga åtgärder för att uppnå det nationella målet om minst 50 procent matavfallsinsamling till 2018. Med hänvisning till ovanstående föreslås det tredje yrkandet anses besvarat.

Motionens yrkande om ekologisk och vegetarisk mat i kommunala verksamheter tolkas som att motionärerna vill att 50 procent av den mat som serveras i kommunens verksamhet ska vara ekologisk och att 50 procent av de rätter som serveras ska vara helvegetariska. Skolor

---

⁴ De skolkök som ingår i kostenheten är alla kommunala skolkök utom Hemmesta 6-9, Djurö, Ösbyskolan och Kvarnbergsskolan.

Diarienummer
15KS/311

och förskolor i Värmdö arbetar aktivt med att öka andelen ekologisk och vegetarisk mat i verksamheterna. Enligt beslutade riktlinjer framgår att det är resultatenheternas uppgift att i dialog med kunder och brukare, och i enlighet med gällande policys, utforma sin verksamhet och kost. Vid planering av måltider och inköp av livsmedel står resultatenheterna att väga samman kundernas behov och vilja tillsammans med av fullmäktige beslutade riktlinjer om miljöhänsyn. Frågan om vegetarisk mat och andel ekologiska livsmedel bedöms vara av sådan karaktär att den i enlighet med kostpolicyn bör beslutas på resultatenhetsnivå. Med hänvisning till beskrivning ovan föreslås motionens fjärde yrkande avslås.

Ekonomiska konsekvenser

Att avslå motionen har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Att avslå motionen har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Att avslå motionen har inga konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Att avslå motionen har inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Motion (MP) för att minska Värmdö kommuns ekologiska fotavtryck	Bilaggs
2	Energi- och klimatpolicy	Bilaggs ej
3	Värmdö kommuns lokala miljömål 2016-2030	Bilaggs ej
4	TN 2015-10-20 § 83	Bilaggs ej
5	Rapport Målarbete med matavfallsinsamling	Bilaggs ej
6	Kostpolicy	Bilaggs ej
7	Riktlinjer för internt miljöarbete	Bilaggs ej
8	Avfallsplan	Bilaggs ej

Stellan Folkesson
Kommundirektör

Frida Nilsson
Sektorschef administration